

Прогнози котирувань пшениці на Euronext або Matif (Париж)

Вивчення впливу кризи у 2008 р. на котирування пшениці на MATIF

Криза у 2008 р. відрізняється від кризи, яка вже почалася (про це заявляють багато спеціалістів), за такими причинами: у 2008 р. відбулося падіння ринку нерухомості у США та подальше падіння хеджфондів. Це спричинило ефект «доміно» — падіння фондових бірж (банкрутства великих банків), зліт американського долару на ринку FOREX, що спричинило банкрутство багатьох великих компаній. За кризою у 2008 р. та на даний момент спостерігалось зростання котирувань золота, що доводить про намагання учасників всіх бірж знизити ризики подальшого обвалу даних деривативів за рахунок придбання більш стабільного фінансового інструменту – золота. Така поведінка говорить про відмову від версії щодо зняття прибутку трейдерами та після чого почнеться стабілізація котирувань деривативів. Отже спостерігаються однакові ситуації у всіх видах бірж, що підтверджує «погані» очікування провідних спеціалістів щодо подальшого розвитку ситуації на світових ринках. Враховуючи той факт, що Україна є експортно-орієнтовною, варто очікувати погіршення економічних показників, зниження ділової активності, що в свою чергу позначиться на заробітній платі, доходах підприємств та зниженні іноземних інвестицій. Галузі, які найбільше постраждають це – металургійна, фінансова, торговельна.

Зниження котирувань пшениці почалося у березні 2008 р. та тривало аж до жовтня 2008 р., коли ціна досягнула мінімуму лютого 2007 р. Причинами зниження було:

- щорічна тенденція зниження котирувань вже на початку нового року – закінчується збір врожаю пшениці в Аргентині та Австралії, зменшення активності через накопичення запасів головними імпортерами й очікування інформації про світові запаси, темпи проходження посівної у ЄС, США, Україні та Росії;
- з другої половини 2007 р. спостерігалось стрімке зростання через впровадження в Україні експортних квот на зернові. Очікувалось зниження світового експорту пшениці за збільшенням світового споживання, низькі об'єми виробництва, особливо у ЄС та Австралії. Після стрімкого зростання учасники бірж намагалися знизити світові ціни до прийнятної ціни (очікування значного світового зростання врожаю у 08/09 МР);
- очікування зняття квот на зернові в Україні;
- очікування значного зростання врожаю пшениці в Україні у наступному 08/09 МР та наявність значних кінцевих запасів через введення квот на вивіз пшениці 07/08 МР;
- очікування значного рекордного збору врожаю у світі, особливо за рахунок основних світових виробників: ЄС, США та Росії у наступному 08/09 МР.

Таким чином, ціна на пшеницю на MATIF досягнувши рівня ціни до стрімкого зростання у 2007 р., почала зростати. Причиною зростання ціни у жовтні є щорічна тенденція, оскільки починається зростання світового попиту — на даний місяць припадає пік проведення тендерів від головних країн-імпортерів пшениці.

Можна зробити висновок щодо наявності впливу кризи на світові коливання пшениці, але не такі суттєві у порівнянні з факторами, які безпосередньо відносяться до світової кон'юнктури ринку пшениці (показники врожаїв, попит імпортерів, погодні умови та ін.), оскільки присутні розбіжності між ситуацією на світовому ринку пшениці та ситуаціях на біржах (фондові, валютні, нафтові):

- велика кількість факторів у світі, які безпосередньо відносяться до сільського господарства, що спричинили спочатку стрімке зростання світової ціни на пшеницю (з другої половини 2007 р.), а потім до стрімкого зниження (у березні 2008 р.);
- стрімке зниження цін на пшеницю почалося набагато раніше ніж початок кризи;
- криза тривала до початку 2009 р. (зниження фондових ринків, нафтопродуктів, зростання долара США), що набагато довше ніж зниження світової ціни на пшеницю.

Причиною незначного впливу кризи на світові коливання пшениці є необхідність забезпечення продовольчої безпеки головних країн-імпортерів, оскільки зерновими власного виробництва не зможуть забезпечити потреби населення.

Отже варто очікувати продовження попиту на пшеницю з боку країн-імпортерів, але необхідно враховувати темпи проведення тендерів, закупівель інтервенційних фондів, державне регулювання та ін. Поясненням необхідності відстеження поведінки головних імпортерів є розуміння негативного настрою учасників бірж під час кризи. Є вірогідність того, що головний імпортер світу — Єгипет не допускає Україну до участі у тендерах, накопичує закупівлі дешевої російської пшениці великими партіями (що призводить до низької активності на європейському ринку) розраховує під час кризи більше знизити ціну на пшеницю.

Завдяки вересневого звіту від Міністерства С/Г США можна побачити тенденцію впливу на окремі МР співвідношення світового споживання до світового виробництва: 07/08 МР склав – 1,01 (умовний коефіцієнт співвідношення);

08/09 МР – 0,94;

09/10 МР – 0,95;

10/11 МР – 1,01;

11/12 МР (прогноз) – 1,0.

Отже спостерігається тенденція значного зростання ціни на MATIF у 07/08 МР та 10/11 МР, тобто де коефіцієнт стрімко зростав до 1,01. Зростання складало у 07/08 МР — 94 % або на 1150 грн/т; у 10/11 МР — 2,3 рази або на 1700 грн/т. Враховуючи високе співвідношення у 11/12 МР, але не таке суттєве як у перелічених вище МР, варто очікувати у 11/12 МР зростання ціни на європейському ринку. Також є вірогідність того, що у жовтні 2011 р. стрімке зниження не відбудеться навіть враховуючи проходження кризи.

Вивчення об'ємів закупівель основних партій країнами-імпортерами згідно проведених тендерів за серпень, вересень та жовтень.

За серпень, вересень та жовтень були закуплені такі об'єми пшениці: 08/09 МР – 2,86 млн т; 09/10 МР – 3,34 млн т; 10/11 МР – 4,81 млн т. Починаючи з 08/09 МР спостерігається тенденція зростання закупівель за дані 3 місяці імпортерами. Це свідчить про зростання потреби, зростання конкуренції, намагання наростити закупівлі в той період коли є можливість придбати за меншою ціною (по мірі зростання попиту - зростає ціна). Також поясненням зростання закупівель є зниження світового виробництва пшениці у 10/11 та 11/12 МР (відповідно 648,2 млн т та 678,1 млн т) у порівнянні з 08/09 та 09/10 МР (відповідно 682,8 млн т та 684,4 млн т) разом із тенденцією зростання світового споживання. За серпень та вересень 11/12 МР було закуплено 4,5 млн т, що незначною мірою відстає від показника за аналогічний період 10/11 МР. Це можна пояснити стрімким зростанням ціни на світовому ринку пшениці, що примусило імпортерів збільшувати попит задля зменшення ризику в подальшому придбанні пшениці за більшою ціною.

Враховуючи те, що найбільший вплив на внутрішній попит у жовтні буде мати закуплена пшениця з постачанням на листопад (необхідно завчасно закупити в Україні, ЄС, Росії), були проведені вивчення тендерів: у 09/10 МР (закупівля у серпні, вересні та жовтні для постачання у листопаді) об'єм пшениці, яка повинна бути доставлена у листопаді складає 2,3 млн т; у 10/11 МР – складає 1,5 млн т. У 11/12 МР за період з серпня до вересня закупівля з постачанням у листопаді склала 2,1 млн т. Отже у 11/12 МР за 2 місяці постачання у листопаді склало більше ніж у попередніх МР. Це означає, що у жовтні варто очікувати збільшення попиту від експортерів-трейдерів на європейському ринку й відповідно зростання ціни. Також найбільша питома вага продажу за тендерами відноситься до російської пшениці.

Дослідження факторів та логічних тенденцій

З початку 11/12 МР (червень-липень) до 22 вересня об'єм видачі ліцензій на експорт пшениці з ЄС склав 3,15 млн т, скоротившись на 41% у порівнянні з попереднім МР за аналогічний період (5,32 млн т). Це пояснюється присутністю на ринку Росії з більш дешевою ціною. Відповідно ці країни не дає можливості нарощувати запаси трейдерам ЄС задля подальшого експортування. Ця причина стримує зростання ціни на біржі, але є вірогідність того, що у жовтні спостерігатиметься стабільність ціни.

Одним із факторів впливу на зростання ціни на пшеницю у жовтні є низька різниця між цінами на кукурудзу та пшеницю: у жовтні 2008 р різниця склала 200 грн/т; у жовтні 2009 р – 300 грн/т; у жовтні 2010 р – 600 грн/т; наприкінці вересня 2011 р. складає близько 50 грн/т. Отже висока ціна на кукурудзу (зниження світового виробництва та збільшення споживання) збільшить попит на пшеницю, що вірогідно може призвести до зростання ціни на пшеницю.

У південних штатах США де проводиться посівна кампанія, очікується до 10-го жовтня продовження засухи. Це збільшує вірогідність зростання котирувань пшениці, оскільки відбувається затримка посівної кампанії через довгу засуху та в подальшому може погіршити стан посівів.

У північних штатах США відбувається закінчення збору врожаю пшениці, очікується погода без опадів до 10-го числа. Враховуючи проходження задовільними темпами та підтвердження прогнозу погоди, на наступному тижні відбудеться закінчення збору. На противагу підвищувальних факторів від південних штатів, новини з північних штатів можуть зменшити настрої учасників в бік зростання.

Різниця між цінами на пшеницю на MATIF та російською пшеницею: у 2009 р – у вересні складала близько 400 грн/т , у жовтні – близько 450 грн/т; у 2010 р. немає потреби вивчати, оскільки було введено ембарго на вивіз російської пшениці; у 2011 р. – наприкінці вересня складає близько 650 грн/т. Отже суттєва перевага у ціні російської пшениці дає можливість нарощувати експорт-імпорт та знизити долю експорту головних конкурентів (ЄС, Україна).

Одними із головних понижувальних факторів на світові коливання є переваги російської пшениці:

- високий рівень врожаю пшениці в Росії, очікується збір близько 60 млн т (10/11 МР – 41,5 млн т; 09/10 МР – 61,8 млн т);
- цінова конкуренція – нижча ціна у порівнянні з головними конкурентами (ЄС та Україна), призводить до збільшення продажу саме російської пшениці;
- за період липень-вересень очікується рекордний експорт зерна на рівні 9,5 млн т.

Наприкінці жовтня ціна буде менша за ціну, що була наприкінці вересня (на початку буде зниження та наприкінці почнеться зростання). Головними причинами будуть:

- цінова конкуренція з боку російської пшениці (очікування великого врожаю, стрімке нарощення експорту);
- вплив світової рецесії (зниження фондових індексів, котирувань нафтопродуктів);
- очікування покращення світового виробництва пшениці, згідно вересневому звіту USDA;
- покращення очікування у вересні виробництва пшениці у ЄС у порівнянні з серпневим та доведення до рівня 10/11 МР (вересневий звіт USDA);
- покращення погодних умов для закінчення збору ярової пшениці у північних штатах США;
- задовільні врожаї пшениці в Україні, що також створює конкуренцію;
- велика вірогідність доступу української пшениці на тендери від Єгипту;
- очікування проходження дощів в Україні, що дозволить прискорити посівну кампанію.

Однак наприкінці жовтня почнеться зростання ціни, через:

- необхідність наповнювати запаси для виконання зобов'язань за експортними контрактами;
- зростання ціни на російському ринку пшениці;
- щорічну тенденцію подальшого зростання ціни, що призводить до збільшення активності на світових ринках задля покращення прибутковості.

Головними факторами, які можуть змінити тренд в бік зростання будуть:

- продовження посухи у південних штатах США, що не дасть вчасно провести повноцінну посівну кампанію;
- значне зростання внутрішніх цін на російську пшеницю;
- вихід жовтневого звіту USDA, згідно якого будуть погіршені світові показники (виробництво, запаси та ін.);
- зростання світових цін на кукурудзу.

Також на початку жовтня продовжиться зниження через:

- очікування рецесії у світі;
- короткострокове зростання відношення пари EUR/USD, через значну перепроданість;
- низьку активність на Європейському ринку через значне зниження експортних видач ліцензій в ЄС та конкуренцію від Росії та України;
- значного покращення показників виробництва пшениці в зоні ЄС;
- зниження активності трейдерів-спекулянтів через нестабільність ринків деривативів.

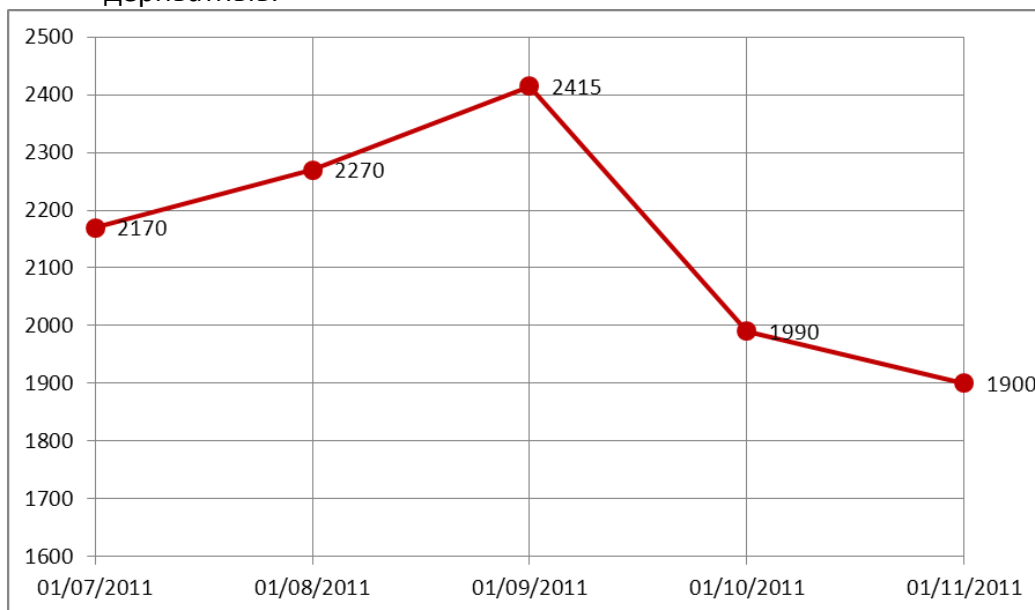

Рис. 1. Прогноз ціни на пшеницю на біржі Matif (Париж) по місяцях, грн/т

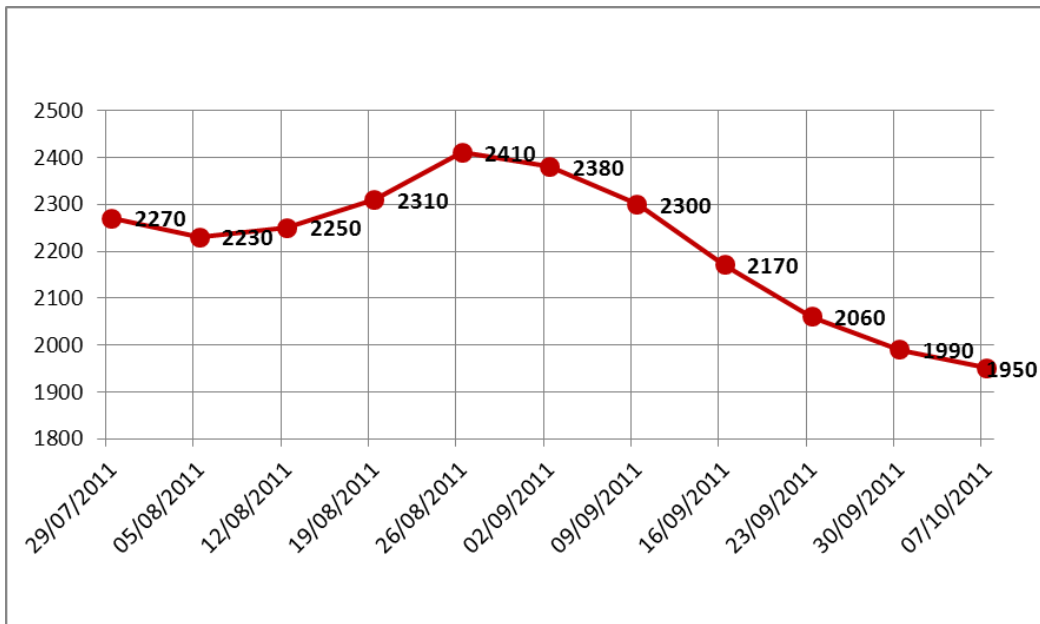

Рис. 2. Прогноз ціни на пшеницю на біржі Matif (Париж) по тижнях, грн/т